

Baikal forever

”Jeg har en Baikal – den er tilpasset med en russisk vinkelsliber, den har finish som en Lada, den åbner og lukker som døren i en tank, det hele går bedst efter en nat på gulvvarmen eller efter en karton patroner. Men når det så er sagt, rammer den fantastisk. Et stykke russisk finmekanik.”

Citat: Allan Betzer Nielsen om sin elskede Baikal.

Tekst og foto: Thorkild Ellerbæk med flere

VÅBEN/UDSTYR: Hvad er det med disse russiske skydere? Jeg efterlyste Baikal-ejere på Facebook, og mere end 150 svarede. Alle havde kun ros til deres geværer. Allan er altså ikke alene. Jeg prøver at fortælle historien om geværet og har fundet ukendte sider af historien og mine egne erfaringer med test af flere Baikal-modeller.

”Jeg elsker min Baikal, selvom den er tung som ind i H..., mest fordi det var mit første gevær, men også fordi den rent faktisk rammer indimellem.”
Citat: Rikke Seeberg Steffensen.

Der er en bemærkelsesværdig blanding af dyb respekt for våbnet og så en stor tiltro til, at man kan gøre ved det, hvad man vil: groft sagt køre det over med en traktor, bruge det som åre i skydeprammen eller lade det ligge i skjulet natten over ...

Det er også et gevær, som går i arv fra generation til generation. Der tænkes ikke så meget på vedligeholdelse eller service. Som Baikal-folkene siger: ”Den skyder bare ...”

Det er nok de færreste ejere af itali-

enske over/undere, som har samme holdning til deres gevær. Og de kan helt sikkert heller ikke tåle samme behandling, som Baikal’erne får.

Nu er det jo ikke sådan, at jægere med Baikal er nogle primitive, hårde og ligeglade typer. Jeg har kender flere, og de er, som jægere er flest. Jeg har set Baikal på almindelig jagt, jeg har set dem på klapjagt og drivjagt i skoven og har også set dem på skydebanen.

Mens italienerne gør meget ud af at fortælle, at deres våben kan holde til en million skud, er det slet ikke en del af Baikal-fortællingen. Man fristes til at sige, at det bare er virkeligheden.

Baikal har meget fælles med de mange tyrkiske geværer på markedet i dag. Da russeren kom, var tyrkerne knap begyndt at bygge haglgeværer. Så det billige og gode valg kunne kun være en Baikal. Dengang kostede en standard-Baikal 1.995 kroner. Det sidder i blodet hos mange den dag i dag.

Måske var der skepsis dengang hos ejerne af de ”finere” våben fra Italien, Browning og de tyske Sauer Suhl’er og

Baskylen på en Baikal standard fra de gode gamle dage. Det kan ikke kaldes gravering. Det er ganske enkelt stemplet ind i stålet under højt tryk. Det er heller ikke udsmykning, det handler om i denne sammenhæng.

En "gammeldags" låsekasse med tydelige referencer til Browning og ikke de smarte italienerne. Her er der tværbolt og solid bundplade. Ikke helt afpudset, men en ægte Baikal.

lignende. Nøjagtig som vi i dag kan opleve stemningen over for de tyrkiske geværer. Åh, ja, nogen skepsis, men de, der ejer dem og skyder med dem, er glade og tilfredse, uanset at prisen måske har været mere end 10.000 kroner mindre end for et af de kendte.

Den russiske fortælling

Jæger har talt med den russiske Baikal-ekspert Mihail Dragunov, som har arbejdet en menneskealder på fabrikken og været med til at udvikle geværene igennem tiden.

Han fortæller, at fabrikken Izhevsky Mekhanichesky Zavod, ofte kun kaldt "Izhmekh", men også kendt under navnet "Baikal", blev grundlagt i juli 1942. Efter Anden Verdenskrig startede fabrikken produktion af jagt- og sportsvåben.

En over/under kom til "familien" Izhmekh i 1959. Den første o/u blev kaldt IZH-59. Efter to år kom model IZH-12.

I 1973 startede produktionen af model IZH-27. Op til i dag er IZH-27 den mest populære af Izhevsky-geværene.

Sovjetunionen begyndte at eksportere jagt- og sportsvåben i begyndelsen af 60'erne. De bar alle handelsnavnet "Baikal". 60 % af disse "Baikal" kom fra Izhmekh-fabrikken. 39 % blev lavet af TOZ (Tulsky Oruzheiny Zavod). Den mest populære TOZ var deres side-by-side-hanegevær TOZ-BM og efterfølgeren TOZ-63.

Et nyt kapitel blev åbnet i begyndelsen af 90'erne. En ny våbenlov gjorde det lettere for civile russere at eje og bruge rifler, som medførte, at der nu også blev lavet jagtrifler.

I samme periode kom Baikal med deres første hagl-pumpguns og halvautomater: Det var MP-153 semiautogasstyret haglgevær. Denne model blev faktisk kåret som "Gun of the Year" i 2001 af det amerikanske magasin Guns & Ammo.

Det har været vigtigt at uddanne både bøssemagere og gravører hjemme i Rusland, og i 1949 etablerede man den første skole hos Izhevsky Mekhanichesky Zavod. Der blev uddannet bøssemagere og gravører på

de fleste af de fabrikker, som lavede og laver sportsvåben.

Skiftende importører

Baikal havde sin absolutte storhedstid i Danmark – og andre dele af Europa – i 70'erne. I Danmark var der flere grossister/importører. Sten Yde i Randers var importør af Baikal i mange år. De blev leveret igennem Surballe import, hvor også de dyrere MU6 var fra. Da Sovjet blev opløst, fik Danmark den direkte import, som stoppede omkring 2001.

Grunden til, at Danmark stoppede, var, at kvaliteten blev forskellig fra den ene levering til den næste, bl.a. var det en overgang nødvendigt at have alle nye geværer omkring en bøssemager, fordi de var så stramme i lukketøjet, at de ikke kunne bruges. Andre har også importeret større eller mindre sendinger af geværene.

I øvrigt noget, som går igen hos mange Baikal-ejere. Det er de "gamle", der dur. De nye er ikke så god kvalitet, siger brugerne.

Mikhail Dragunov har været involveret i produktionen af Baikal-haglgeværer og rifler i en menneskealder. Han fortæller en del af historien i artiklen.

➤ Senest har Guntex været den officielle importør, hvor det er gået op og ned med leverancerne. Selvom der har været stille om de nye Baikal-geværer, kan man i dag købe en spritny udgave importeret i december 2020 af Guntex via en tysk mellemhandler. Det nyeste afviger fra de mest kendte med de sorte baskyler ved at have en blank baskyle med en smule udsmykning. Baikal lever igen – også i Danmark. Og stadig som model 27E.

Siden 2013 er Izhmekh overtaget af Kalashnikov-koncernen. "Baikal" er dog stadig navnet på alle jagt- og sportsvåben, som Kalashnikov producerer.

Mig og Baikal

Jeg har testet flere udgaver af Baikal-geværer, og jeg har haft fornøjelsen af at pakke en spritny Baikal 27E ud af papkassen. Pakket ind i olieret, kraftigt papir og smurt godt ind fra fabrikken. Det er positivt, da mange af de nye våben ellers kommer helt tørre og næppe har set våbenolie eller -fedt.

De, der har prøvet at samle en ny Baikal, vil kunne bekræfte, at målene er ganske snævre. Der er ikke mange mikromillimeter differencer her, og det kan gøre samlingen til lidt af en udfordring. De er nok stramme, men ikke for stramme, når de endelig er samlede.

Det har altid været sagt, at de er tunge. Det kan gælde for nogle af de "gamle" udgaver. Vi har jo jern og metal her, som er lavet for at kunne holde. Vægten ligger mellem 3,4 kilo i jagtudgave og til 3,6 kilo for sporteren 223A.

Det her er løbene fra en spritny Baikal, som ganske tydeligt viser, hvad det er mærket er kendt for, og hvad Baikal-ejerne elsker: Det er rå, gedigent og finish er ikke pralende.

Og det er nærmest normen i dag. Balancen er præget af en smule vægt ude foran, hvilket helt sikkert skyldes, at der er ganske meget stål i løbene.

Hvis man sammenligner finish på en Baikal med konkurrenterne fra Tyrkiet, er de sidste suveræne. Der er ikke brugt mange timer på slibning eller finpudsning i Rusland, og det er også muligt, der stritter en enkelt stålsplint ud i jernet.

Træet har heller ikke været Baikals første prioritet på de almindelige modeller. Det er ægte træ. Men det er er jo ikke skønhed og finesse, man søger hos Baikal. Det er brugbarhed og holdbarhed.

Hvor det var så som så med skønheden og finessen i de tidligere udgaver, er der nu sket noget, så der er sluttet bedre af med finish på stålet, og skæftetræet er rykket fra det, der ligner sibirisk fyr til valnød.

Jeg har gode erfaringer med de Baikal-geværer, jeg har testet. Det er interessant, at rigtig mange af dem kom til Vesten med 71 centimeter lange løb. Det var normen, dengang de rykkede ind. I dag ville de fleste nok vælge 76 centimeter, men det er jo til en vis grad et modefænomen. Og det er individuelt, om skydningen bliver anderledes med korte eller lange pi-ber, som sidder på en Baikal. Der kom også geværer med 76 centimeter løb.

Nogle af modellerne kom med faste borer, mens det hen ad vejen blev almindeligt med udskiftelige chokes.

Der kom mange forskellige udgaver i den store importperiode. De var boret til 70 millimeter patroner, og i dag ville jeg ikke være så bekymret ved at

få en Baikal fra den tid boret til 76 millimeter. Der er jern nok at tage af. Men spørg bøsseageren.

Hvis jeg kort skal beskrive en Baikal, er det: enkel, robust, trofast og helt uden gejl og pral. Derfor kan man kun holde af den, og jeg forstår de mange, som aldrig vil slippe den Baikal, de måske har arvet for 30 år siden.

Russiske luksusgeværer

I denne forbindelse skal det nævnes, at Baikal eller rettere "Izhmekh", som producenten hed, da geværene kom til Danmark – også producerede nogle af de endog meget fornemme luksusgeværer, som herhjemme bl.a. kendes som MU eller M med forskellige numre bag. De blev bl.a. produceret til Sovjettidens topfolk, udenlandske gæster og ambassadører, samt de mange dygtige sportsskytter (især skeet), som var rundet af Sovjettidens prioritering af næsten al sport.

Det var og er luksusvåben, og mange af dem er kvalitetsmæssigt på højde med eller bedre end de bedste fra de europæiske producenter. Min svenske kollega Tobias Hassel kalder uden tøven de bedste MU-modeller for "best guns" – altså på niveau med de bedste håndbyggede engelske geværer og Brownings.

Under den kolde krig fik den daværende russiske ministerpræsident, Nikita Khrushjtjov, en gave fra sin engelske kollega: en specialudsmykket Purdey over/under i skeet-udgave. Khrushjtjov var en dygtig skeetskytte. Historien er dog, at han straks sendte gaven videre til russiske producenter, og inden længe kunne man så finde en fornem håndbyg-

Luksusgeværene, som bl.a. hedder MU, er ofte graveret meget, meget fornemt i en standard, som nogle vestlige gravører kigger langt efter. Denne over/under er graveret af mesteren Aleksandr Peredvigin, som har uddannet mange russiske gravører.

Endnu en MU-model med luksuriøse graveringer og ikke mindst udskæringer på hele skæftet og som her på forskæftet. Er man heldig, finder man sådan en til salg specielt i Sverige.

get sidelås over/under i sortimentet fra Tula Vostok-producenten, som lignede Purdey-geværet rigtig meget.

De luksusvåben, som blev lavet i perioden, var selvfølgelig også af forskellig kvalitet. Der er nogle ekstremt flotte udgaver, og graveringerne var i mange tilfælde langt flottere og bedre udført end de vesteuropæiske. Der var mange dygtige håndværkere tilknyttet den civile våbenproduktion, og det gjaldt også gravørerne. Løn- og timeforbrug var ikke så kontrolleret, som vi kender det i Vesten, og derfor var produktionstiden på disse luksusgeværer ofte meget lang og grundig. Da grænserne blev åbnet, var der mange af gravørerne, som tog deres værktøj i en kuffert og rejste til Vesten, hvor de fandt jobs i både Italien, Østrig og England.

En af de nulevende, som stadig er aktiv, er Aleksandr Peredvigin, som uddanner nye gravører og er kendt for at have et fuldt overblik over geværet, før han går i gang, så alting passer sammen. Inspirationen kommer fra hans store passion for jagt.

Et af MU-geværene har en speciel historie: Den danske skeet-legende Kjeld Rasmussen vandt guld ved OL i Moskva i 1980 med sin meget brugte og veltjente Baikal MU-6. Værterne syntes, at Kjeld skulle have et "ordentligt" gevær, og han fik en specialbygget model, som han så skulle bruge. Men ifølge Kjeld "blev de aldrig rigtig gode venner", og han skød videre med den gamle.

Skeetskydning har altid været populært i Rusland, og derfor blev der produceret mange specielle skeetgeværer, som dengang ofte havde korte løb på 66 centimeter.

En MU'er, som kostede 6.000 svenske kroner fra ny, er for ikke længe siden blevet handlet til 240.000 svenske kroner.

Kalashnikov og Baikal

I dag produceres Baikal som nævnt af den velkendte russiske våbenproducent Kalashnikov. Det er firmaet bag en af de mest udbredte automatrifler over det meste af den østlige verden. Vi kender alle billederne af enten russiske soldater med Kalashnikov eller de knap så regulære soldater i Østen. I Danmark har navnet Kalashnikov den dag i dag en klang af kold krig.

Da jeg drøftede Baikal med min russiske kollega Andrey Ugarov for et par år siden, og han fortalte, at de måske skulle sælges med Kalashnikov-navnet, kom det impulsivt fra mig, at det nok ikke lige var et mærke, der ville blive populært i Vesten. Det ville være helt forkert, kunne jeg mærke.

Men Kalashnikov er faktisk en geværproducent og et navn, som russerne (uanset alder) er stolte af. Ugarov gav mig det helt klare indtryk, at en Kalashnikov på hjemmefronten

rangerer på samme niveau, som vi snakker om Browning og Beretta. Kalashnikov er for russere ikke ensbetydende med Sovjet-tiden. Så lærte jeg det!

Mens det i dag ikke er så svært at finde en brugt Baikal til meget få penge, er der længere imellem luksusudgaverne. En "gammel" Baikal kan holde til meget. Men det er klart, at et geværet holdt vedlige, bliver det også mere værd.

Luksusudgaverne har deres egen fangruppe. I Sverige er luksusudgaverne fra bl.a. MU meget populære. En MU6'er, som kostede 6.000 svenske kroner fra ny, er for ikke længe siden blevet handlet til 240.000 svenske kroner.

En ny Baikal med den nye blanke baskyle er set hos Korsholm i Skjern til 3.799 kroner.

Jeg har samlet mere Baikal-stof fra Mihail Dragunov og nogle af de danske Baikal-eksperter på www.positivskydning.dk.

Denne artikel kunne ikke være skrevet uden hjælp fra 150 danske Baikal-ejere, Andrey Ugarov og Mihail Dragunov fra Rusland samt de passionerede Baikal- og MU-samlere Michael Kofoed og Jan Skotte fra Bornholm. Tak til alle.
thorkild@ellerbaek.eu